

Primärvårdens utbildningsenhet
Regionhälsan, Västra Götalandsregionen

Strukturerade läraaktiviteter

Under verksamhetsförlagd utbildning för
specialistsjuksköterskestudenter

Familjehälsovård med inriktning mot
barnhälsovård och elevhälsovård
12,5 HP

Läraaktiviteterna har tagits fram i samarbete mellan huvudhandledare

HÖGSKOLAN I BORÅS

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN
REGIONHÄLSAN

Till alla studenthandledare i primärvården som handleder specialistssjuksköterskestudenter

Mappen ”Strukturerade läraktiviteter” (SLA) är resultatet av ett kvalitetssäkringsarbete som huvudhandledare för VFU i primärvård Sa Älvsborg i samverkan med kursansvariga lärare vid Högskolan Borås och studierektor primärvårdens utbildningsenhet varit med att utveckla.

Alla läraktiviteter har en gemensam utformning och inrymmer en förberedelse-, genomförande och reflektionsdel. I mappen presenteras även Gibb´s reflektionscykel, användbara informationskällor/ länkar, lathund för handledning samt kursmål.

Varför strukturerade läraktiviteter?

Strukturerade läraktivitet underlättar planering och ger underlag för reflektion och feedback. Genom att utgå från samma innehåll frångås slumpmässig handledning och det blir också lättare att överföra ansvaret för lärandet från handledare till student.

Hur används de strukturerade läraktiviteterna?

Låt studenten redan under planeringssamtalet bekanta sig med läraktiviteterna. Efter någon dag på BVC ger du studenten i uppgift att förbereda, genomföra och reflektera över en läraktivitet - förslagsvis aktivitet 1 observation hälsosamtal om levnadsvanor. Följ upp med frågor och låt studenten berätta och motivera vad hen kommit fram till. Var noga med att ge feedback och att reflektera tillsammans med studenten utifrån reflektionsfrågorna.

Vad säger forskningen?

När studenten aktiveras genom strukturerade läraktiviteter, där de får söka kunskap, förbereda, genomföra och reflektera kring olika uppgifter kopplade till kursmål ökar studentens kliniska resonemang, kritiska tänkande, problemlösningsförmåga, ansvarstagande, samarbets- och ledarskapsförmåga.

Strukturerade läraktiviteter bidrar även till ökad kognitiv förmåga, minskad stress och ett stärkt självförtroende med ökad trygghet.

Vår förhoppning är att de strukturerade läraktiviteterna tillsammans med övriga dokument ska komma till praktisk nytta och vara ett stöd för både student och studenthandledare!

Referenser

Carlson, Elisabeth (2010). *Sjuksköterskan som handledare. Innehåll i och förutsättningar för sjuksköterskans handledande funktion – en etnografisk studie.* (Akademisk avhandling) Malmö högskola 2010:2

Secomb, J (2007) A systematic review of peer teaching and learning in clinical education. *Journal of Clinical Nursing* 17, 703-716.

Stone, R., Cooper, S & Cant, R (2013). The value of peer learning in undergraduate nursing education: A systematic review. *ISNR nursing*

Aktivitet 1: Hälsosamtal om levnadsvanor. Matvanor 0–1 år. Observation.

Förberedelse

- Inhämta information via kurslitteratur, rikshandboken barnhälsovård, 1177, och annan för läraaktiviteten relevant litteratur.
- Efterfråga och tag del av information som din handledare använder.
- Reflektera över hur ett förhållningssätt utifrån ett livsvärldsperspektiv kan tillämpas i aktuell situation?

Genomförande

- Uppmärksamma hur BHV-sköterskan:
 - bemöter och samtalar med barn och förälder.
 - lyssnar och ställer frågor.
 - främjar barnets hälsa, identifierar hälsoresurser /risk för ohälsa samt stödjer familjen ur ett barnperspektiv.
 - genomför bedömning och prioritering inför beslut/åtgärd?

Reflektion: Utgå från Gibb`s reflektionscykel och nedanstående frågeställningar.

- Blev det ett vårdande möte? Reflektera över och analysera på vilket sätt.
- Blev det ett ömsesidigt lärande? Uppmärksammade du något speciellt?
- Identifiera och reflektera runt eventuella etiska avvägningar (individ, kultur, jämställd- och jämlikhet).
- Vad från dagens observation skulle du speciellt ha i åtanke om du själv - som student - planerar för ett hälsosamtal om levnadsvanor?

Kursmål/lärandemål

2.5, 3.1, 3.3

AssCe-område

Kommunikation och undervisning, Omvårdnadsprocessen, Undersökningar och behandlingar Arbetsledning och samarbete, Professionellt förhållningssätt.

Aktivitet 2: Tillväxtmätning 0 – 1 år (Vikt, längd, huvudomfång och tillväxtkurvor)

Förberedelse

- Inhämta information via kurslitteratur, rikshandboken barnhälsovård, 1177, hälsoboken och annan för läraaktiviteten relevant litteratur.
- Hur skapas bästa förutsättningar för en lugn och trygg miljö inför undersökningen?
- Vad är viktigt att tänka på för att få en tillförlitlig undersökning?
- Hur kan en tillväxtkurva tolkas och förklaras? Vilka felkällor kan uppstå?
- Vad kan vara viktigt att beakta i samtal med vårdnadshavare kring barns tillväxt det första levnadsåret?

Genomförande

- Hämta barn och förälder i väntrum. Iaktta samspel/ anknytning.
- Informera om dagens besök. Anpassa informationen utifrån barnets ålder och förälders behov.
- Väg och mät barnet. Var uppmärksam på hur det är att ta i barnet och mäta tillväxten.
- Visa föräldrarna tillväxtkurvan och förklara den. Inbjud till frågor och samtal kring barnets tillväxt.
- Avsluta samtalet, bestäm hur ni går vidare och planera uppföljning/ boka ny tid.

Reflektion: Utgå från Gibb´s reflektionscykel och nedanstående frågeställningar.

- Hur var det att ta i barnet och mäta tillväxten? Vad gick bra? Fanns det utmaningar?
- Vad visade tillväxtkurvorna och vad tänker du kring barnets tillväxt.
- Hur görs bedömning och prioritering inför beslut/åtgärd vid t.ex. avvikelser i tillväxt.
- Hur blev mötet med familjen? Vad kändes bra och vad var utmanande? Blev det ett vårdande möte och i så fall på vilket sätt?
- Identifiera och reflektera runt eventuella etiska avvägningar. Fanns det något att vara observant över, t: ex anknytning/ följsamhet, våld i nära relationer, omsorgssvikt, föräldrars tankar kring barnets tillväxt/ tillväxtkurvor.

Kursmål/lärandemål

2.1, 2.2, 2.5, 3.1, 3.3

AssCe-område

Kommunikation och undervisning, Omvårdnadsprocessen, Undersökningar och behandlingar, Arbetsledning och samarbete, Professionellt förhållningssätt.

Aktivitet 3: Vaccination inom barnhälsovård 0 - 6 år

Förberedelse

- Inhämta information via kurslitteratur, det nationella vaccinationsprogrammet, rikshandboken barnhälsovård, FASS, 1177, hälsoboken och annan för läraktiviteten relevant litteratur. *Se gärna filmen ” vaccination – samtal om tvekan ”. Finns på rikshandboken barnhälsovård.*
- Fördjupa dig i vad som ingår i det nationella vaccinationsprogrammet samt behörighet för sjuksköterskor att vaccinera och ordinera läkemedel.
- Reflektera över rummets betydelse samt värdet av att skapa en lugn och trygg miljö för vårdnadshavare och barn.
- Planera iordningställandet och genomförandet samt fördjupa dig i ev. biverkan/ andra reaktioner.
 - Val av injektionsteknik och injektionsområde
 - Hur smärtlinda/ avleda kring obehag?

Genomförande

- Uppmärksamma barnet och eventuella syskon. Berätta om dagens besök.
- Informera förälder om:
 - vilka sjukdomar vi vaccinerar mot och varför. Ta fram barnets hälsobok och visa aktuell sida.
 - eventuella biverkningar och inbjud till att ställa frågor.
- Beakta kontraindikationer/ sjukdomar som hindrar vaccinationen eller om barnet tidigare har fått aktuellt vaccin.
- Iordningsställ vaccin enligt hygieniska och ergonomiska principer.
- Utför identitetskontroll och förberedelse av barnet
- Instruera hur barnet placeras i förälderns knä och ge vaccin.
- Ta hand om använt material så att stickskada och spridning av smitta förhindras.
- Dokumentera i aktuellt journalsystem och i barnets hälsobok.

Reflektion: Utgå från Gibb´s reflektionscykel och nedanstående frågeställningar

- Hur blev mötet med familjen? Vad kändes bra och vad var utmanande? Blev det ett vårdande möte och i så fall på vilket sätt?
- Reflektera över hur föräldern hanterade situationen.
- Hur upplevde barnet samt eventuella syskon utförandet?
- Hur kändes det att genomföra vaccinationen
- Identifiera och reflektera runt eventuella etiska avvägningar (tankar och funderingar kring vaccination)

Kursmål/lärandemål

2.1, 2.2, 2.5, 3.1, 3.3

AssCe-område

Kommunikation och undervisning, Omvårdnadsprocessen, Undersökningar och behandlingar, Arbetsledning och samarbete, Professionellt förhållningssätt

Aktivitet 4: Hälsobesök/ hembesök 8 månader

Förberedelse inför hembesök/ hälsobesök

- Inhämta information via kurslitteratur, rikshandboken barnhälsovård, hälsoboken och annan för läraaktiviteten relevant litteratur.
- Fördjupa dig i syftet med hembesöket.
- Ta del av *Arbetsdokument hembesök 8 månader* samt tillhörande ” barnsäkerhetsmatta” för barnsäkerhet och gåvor (bok – knacka på och tandborste) för hälsosam utveckling.
- Ta del av barnets BHV- journal. Finns behov av riktat stöd/ föräldraskapsstöd?
- Gör en prioriteringsordning på det som du vill ta upp under besöket.
- Läs in dig på de områden du planerat att tala om. Ta med eventuella broschyrer.
- Erbjud en tid som passar föräldrarna.

Genomförande

- Ge individanpassad information. Överlämna bokgåva ” knacka på” och tandborste.
- Utgå från *Arbetsdokument för hembesök 8 månader*.
- Bjud in till frågor och funderingar.
- Undersök barnet och se hur barnet rör sig och fungerar i samspel.
- Bekräfta och samtala på ett sätt som värnar om familjen.
- Planera uppföljning tillsammans med familjen.
- Dokumentera. Vad ska dokumenteras och varför?

Reflektion: Utgå från Gibb´s reflektionscykel och nedanstående frågeställningar

- Hur var det att komma hem till familjen?
- Hur blev mötet? Vad tänker du kring självbestämmande, delaktighet, värdighet och integritet?
- Fundera över barnets möjlighet till lek och utforskning (stimulans och lekmiljö).
- Reflektera över behov av föräldraskapsstöd, tex upprepade hembesök, samverkan med socialtjänst eller andra samarbetsaktörer.
- Reflektera över risk/friskfaktorer, hälsofrämjande åtgärder eller behov av riktat stöd.
- Identifiera och reflektera runt etiska avvägningar (individ, kultur, jämlik- och jämställdhet)

Kursmål/ lärandemål

2.1, 2.2, 2.3, 2.5, 3.1, 3.3

AssCe- området

Kommunikation och undervisning, Omvårdnadsprocessen, Undersökningar och behandlingar, Arbetsledning och samarbete, Professionellt förhållningssätt

Kursmål att uppnå under VFU

2.1 självständigt identifiera, bedöma, planera, utföra, dokumentera och följa upp hälsofrämjande och förebyggande vård till barn och ungdomar,

2.2 tillämpa ett hälsopedagogiskt förhållningssätt för att stärka barns, ungdomars och familjers beslutsfattande och självbestämmande,

2.3 identifiera behov av samverkan med familj och närstående samt företrädare för andra yrkesgrupper och verksamheter,

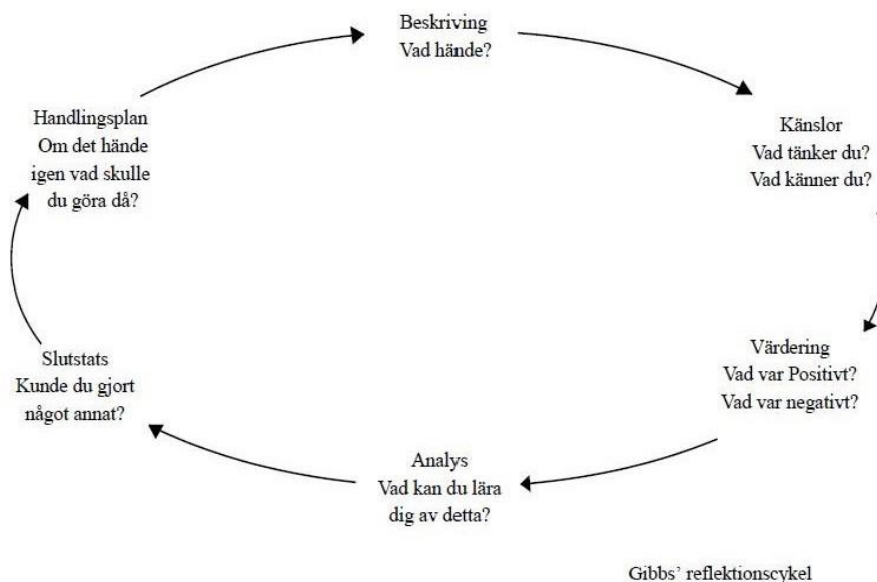
2.5 visa ansvar för sitt eget lärande och utveckling inom professionen genom aktivt deltagande och patientsäkert handlande i vårdarbete,

3.1 identifiera och analysera etiska avvägningar inom familjehälsovård i relation till barn- och ungdomar

3.3 värdera och reflektera över det hälsofrämjande och förebyggande arbetet med barn, ungdomar och familj

Gibb's reflektionscykel

Beskrivning:	Vad hände?
Känslor:	Vad tänker du? Vad känner du?
Värdering:	Vad var positivt? Vad var negativt?
Analys:	Vad kan du lära dig av detta?
Slutsats:	Kunde jag gjort något annat
Handlingsplan:	Om det händer igen vad skulle du göra då?

Reflektion

Vad har jag gjort bra idag?

Har målen uppnåtts?

Har jag upplevt några problem som behöver belysas?

Hur har planeringen fungerat?

Hur upplever du relationen med patienten?

Vad vet du om patientens upplevelser?

Hur har kommunikation och samarbete fungerat?

Vad kunde ha gjorts bättre?

Vad behöver jag fokusera mer på?

Förslag på informationskällor – länkar

Rikshandboken i barnhälsovård:

Hälsosamtal om levnadsvanor: <https://www.rikshandboken-bhv.se/metoder--riktlinjer/halsosamtal-om-levnadsvanor/>

Vaccinationer: <https://www.rikshandboken-bhv.se/vaccination/>

Vaccination - samtal om tvekan: <https://www.rikshandboken-bhv.se/vaccination/funderingar-om-och-tveksamheter-till-vaccinationer/film-vaccination---samtal-om-tvekan/>

Instruktioner för vägning och mätning på BVC: <https://www.rikshandboken-bhv.se/halsa-och-utveckling/tillvaxt/instruktioner-for-matning-och-vagning-pa-bvc/>

Hälsobesök 8 månader: <https://www.rikshandboken-bhv.se/halsobesok/8-manader/>

Folkhälsomyndigheten

Vaccinationer: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/smittskydd-beredskap/vaccinationer/>

Barnvaccinationsprogram: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/smittskydd-beredskap/vaccinationer/vaccinationsprogram/allmant-program-for-barn/>

Övriga användbara länkar:

FASS: <http://www.fass.se/LIF/startpage?userType=0>

Livsmedelsverket: <https://www.livsmedelsverket.se/>

Rådgivningsstöd (RGS) /1177: <https://www.1177.se/Vastra-Gotaland/>

REK-listan: <https://reklistan.vgregion.se/>

Myndighet för samhällsskydd och beredskap/ Barn och risker: <https://www.dinsakerhet.se/sakrare-hemma/barnsakra-hemma/barn-och-risker/>

Övrig användbar information från BVC;

Barnets Hälsobok

Bok som lämnas ut till föräldrar som får sitt första barn - Leva med barn

Tips på bra vårdvetenskaplig litteratur

Arman, M. (2015). Vårdvetenskap och dess betydelse för sjuksköterskans omvårdnadsarbete.

Lathund för handledning av specialitsjuksköterskestudent på BVC

Planering inför VFU

- Utskick av mail, välkomstbrev eller telefonkontakt en vecka innan studenten kommer.
- Informera personalgruppen att student kommer. Skriv upp namn på anslagstavla.
- Boka av i kalendern för planeringssamtal, mitt- och slutsamtal samt reflektion

Planeringssamtal där följande tas upp:

ID kontroll
Kursmål/ personliga mål/bakgrund/ erfarenhet
Förväntningar, farhågor och föreställningar (3F)
Planering av schema
Boka telefonkontakt med kursansvarig via Canvas
Mobilanvändning under arbetstid
Säkerhet – Brand/ Hot/ våld/ larm utifrån vårdcentralens riktlinjer
Visa personalrum, utrymningsvägar, akutvagn.
Presentera för medarbetare och Rundvandring på vårdcentralen

Under hela placeringen handleda med reflektion bas med utgångspunkt från från Gibbs reflektionscykel

Reflektera tillsammans med studenten över uppkomna situationer och patientfall. Be studenten sätta ord på:

Beskrivning	Vad hände?
Känslor	Vad tänker du/känner du? Vad tror du patienten känner/upplever?
Värdering	Vad var positivt/negativt? Har patientens röst/delaktighet kommit fram?
Analys	Vad kan du lära dig av detta? Har planering/prioritering fungerat?
Mål	Har målen uppnåtts?
Slutsats	Hur kunde du gjort istället? Har du sett några risker i arbetet? Har kommunikation och samarbete fungerat?
Handlingsplan	Om det händer igen. Vad skulle du göra då? Något i vårdandet som skulle kunna förbättras för patienten?

Kontinuerlig feedback:

- Helst i direkt anslutning till situationen, ge utrymme för dialog. Invänta svar.
- Specifik och konkret.
- Alltid med något positivt innehåll. Inled med det som går bra. Vad är det som kan bli bättre?
- Hur tycker du att det går? Vad går bättre/sämre? Får jag göra tillägg? Vad tycker du om det jag sagt? Var generös med beröm.

Slutsamtal

- Hur har förväntningar/mål uppnåtts?
- ASSCE- bedömning enligt riktlinje
- Hur kan du tillämpa dina nya kunskaper?
- Vad tar du med dig?
- Gemensam reflektion kring introduktion, bemötande och handledning/reflektion.
- Hur kan VFU: n förbättras?
- Besvara VFU-enkäten, via studierektorsenhetens hemsida:
[https://www.esmaker.net/nx2/\(X\(1\)S\(ej5a224kskplhueplajbw1m1\)\)/s.aspx?id=e4f23ab02216&AspxAutoDetectCookieSupport=1](https://www.esmaker.net/nx2/(X(1)S(ej5a224kskplhueplajbw1m1))/s.aspx?id=e4f23ab02216&AspxAutoDetectCookieSupport=1)

Kom ihåg att låta studenten göra utvärderingen i samband med slutsamtalet.

Vid frågor kontakta någon av huvudhandledarna:

Kerstin Andersson kerstin.br.andersson@vgregion.se

Gunnel Pedersen gunnel.pedersen@vgregion.se

Karin Sjöström de Andrade karin.de.andrade@vgregion.se

Tack för det fina arbete ni gör som studenthandledare ute på era enheter!